

ABRUPT

Het is 19.33. Je bent moe en uitgehongerd. De dag zit erop. Zeven uren aan cursussen gevolgd. Eén uur middagpauze, kaartspel met je vrienden en één springuur opzoekingswerk. Dan ben je moe. Zoals elke dinsdag. Maar je weet ook dat elke dinsdag je eten wacht als je de deur opent. "Terry," gaat je verder. Je legt je tas weg. Maar je ruikt niets. Geen eten? "Terry?" De kamer is plots heel stil. Zoals een weg in de nacht ook extra stil lijkt omdat je autogeluid gewoon bent op die weg. Zoals in een film als er niets gebeurt en er toch geen muziek is. Stil, erger nog, alsof de flat leeg is. Alsof het bankstel weg is. Want overdag lijkt het bankstel geluid te maken. Nu is het stil, en leeg. Je stopt. Om te luisteren naar die stilte. Je verzet geen voet. Je frons je wenkbrauwen en denkt, "Wat is het hier stil." Akelig stil. Er is iets mis. Normaal is er geluid. Veel geluid. De radio, die hitliedjes speelt. Een vrije radio. Terry zingt soms mee. Het geluid van koken. Pruttelende pannetjes. Het geschraap. Over de bodem jagende vlammen. De defecte dampkap. De waterkraan. Zelfs de tafel klinkt. Of het lijkt toch zo. Kleppende deksels. Kookbellenspetsen. De zuigende afdichting van de koelkastdeur. Het gekreun van de diepvriezer. Maar nu is het zo stil. Je gaat voort. Naar de keuken. Er is geen licht. Licht! Dat je dat nog niet is opgevallen. Donker en stilte ervaar je tegelijk als een ding. Stilte schrikt meer af dan donker. Men zegt dat stilte rust brengt en kalmeert. Stilte verontrust je en jaagt je op. Deze wereld kan niet meer in stilte leven. Als het stil is, heb je het gevoel dat er iets essentieels ontbreekt, dat er iets mis is. Als een gesprek stilvalt terwijl jij binnenkomt... dat zwijgen... dan begrijp je ook wel dat er iets mis is. Stilte. Angstig. Je opent de keukendeur.

19.37 Hier is ze niet. Er is dus iets mis. Ze is niet in de keuken. Aan de stilte te horen is ze helemaal niet in de flat. Zoeken naar het briefje. Je knipt het licht aan. De lege tafel in gebroken wit.

Helemaal leeg. Opgeruimd. Alles aan de kant. De vier stoelen in dat soort imitatieleer dat niet de bedoeling heeft om er als leer uit te zien. Blauw. Glanzend metalen frame. Leeg, glanzend, opgepoetst. De blauwe vloer zonder stofje. Opvallend leeg. De witte kasten. Het wit-met-lichtblauwe-tekeningetjes behang. Leeg. En stil. Het elektrische vuur. De koffiezet. De microgolf. Koelkast, afwasbak, glanzend. Iets klopt niet. Je hebt nog maar twee stappen gezet en kijkt nu rond met een beklemmend gevoel. De wandklok. Het prikbord. Aha, natuurlijk. Het briefje. Een gevoel van geruststelling. Er is iets mis, maar het heeft een verklaring. Dat deze keuken is opgepoetst, en niet zoals wanneer je bezoek krijgt, maar eerder zoals vlak voor je op reis gaat, het heeft een verklaring. Een verklaring op het briefje. Waar is Terry? Wat is er aan de hand. Je neemt het vast en merkt direct dat er iets echt mis is. Je plukt de punaise eruit. Terwijl je de punaise terug wil steken, lees je al, nieuwsgierig, aandachtig, angstig.

19.42 *Jake, het spijt me. Dit heeft niets met jou te maken. Ik kan het gewoon niet meer aan. Ik kan niet langer blijven vechten. Ooit zal je het wel begrijpen. Het spijt me, dank je en -ik weet zeker- tot ziens. Ik hou van je, Terry.* Je laat de punaise vallen en leest opnieuw. *Het spijt me, ooit zal je het begrijpen.* Het. Je sluit je ogen. Je haalt diep adem en laat heel langzaam het hoofd zakken. "Nee." Je blijft staan. Stil, of eigenlijk bevend. Zou...? Oh, God. En niks. Je hoofd is leeg. Je weet het niet meer. Leeg, of eigenlijk vol. Zo vol dat je het niet meer kan lezen. Zoals heel veel kleurvlekken bij elkaar zwart geven. Wat eigenlijk hetzelfde is als wit. Leeg. Er is maar één ding dat overblijft: "Nee!" Als een antwoord zonder vraag. Wat gebeurd is weet je niet. Dat is zwart/vol. Je weet alleen dat je het niet wil. Nee. Nee, dit kan niet waar zijn. Dit mag niet waar zijn. Terry. Je blijft staan. Je slikt. Je wil huilen, maar je kan niet. Je wil je ogen sluiten alsof je weg wil lopen van de werkelijkheid. Maar als je ze eenmaal dicht hebt, zie je enkel nog ergere dingen, dus hou je ze open, want zo zie je wel maar je weet niet wat je ziet. Als een computer die wel

gegevens opneemt maar ze niet registreert. Je weet niet wat je ziet. Je weet niet waar je bent... wanneer. Enkel nog hoe je je voelt. Ellendig, zwart, vol en leeg. Rot. Vreemd, je kan je amper herinneren wat er is gebeurd, waarom je je zo voelt. Koud plots zoals je daar staat in de keuken bij het prikbord met het papierje in je linkerhand. Klein rotpapiertje, jij bevat een mensenleven. God, nee. Mensenleven. Stijf. Je benen bevroren naast elkaar. Je linkerhand twijfelt op hij het papierje zou ophouden of gewoon laten hangen. Je rechterhand verkramppt, klaar om de punaise (als zou die er nog zijn) in het prikbord te drukken. Je hoofd gebogen. Tussen het papierje en je voeten kijkend. Nee, je weet gewoon niets nu. Vreemd. Heel langzaam zakt je linkerarm, heel langzaam, zoals je een beslissing neemt waaraan je blijft twijfelen. Je beslissing staat wel vast maar de twijfel vervaagt slechts heel langzaam. Je vervangt de twijfel beetje bij beetje door zekerheid. Zo langzaam zakt je linkerarm. Zo zakt ook je rechterarm met de hand nog verkramppt alsof je de punaise nog vasthoudt. Dan richt je het hoofd op en laat je ogen dicht vallen in de hoop toch iets duidelijker te zien.

19.53 Maar alles blijft zwart. Ja, toch, stilaan begin je terug te bemerken waar je bent, kan je terug registreren wat je ziet. De tafel, de kasten, de keuken. Heel even ben je blij. Omdat je terug weet wat je ziet. Een eerste stap naar de werkelijkheid. Maar dan doemt het weer bij je dat dit nog maar de eerste schok was. Je staat in de keuken. Je moet eruit. Weg van die keuken. Niet zomaar weg, verder. Naar haar. Terry. Alle indrukken verdwijnen weer. Verzwolgen in de massa. Helder denken kan je nog niet. En Terry... Terry is maar een woord. Een woord dat veel gevoelens oproept. Te veel en te verschillend om ze allemaal te bevatten. Geborgenheid. Je hebt een band met Terry. Dat voelt je. Terry is een woord zoals thuis. Je voelt je op je plaats daar. Terry, daar hoor je. Warmte, veiligheid. Begrip. Maar nu is er afschuw en angst. Angst voor Terry. Omdat ze plots zo anders is. Je kan nog

niet omvatten hoe anders. Ze is Terry niet meer. Dat maakt je angstig. Angst voor de confrontatie die zal volgen. Een gedwongen confrontatie met die andere Terry, zodat het woord Terry iets huiveringwekkend krijgt. Dat alles draait in je rond. De thuis-Terry en de huiver-Terry. Die gevoelens dwarrelen rond als herfstblaadjes op een binnenplaats. Maar één ding staat vast: Terry is een woord, zoals thuis een woord is en zoals bijvoorbeeld kanker een woord is. Terry is nog niet reëel als je haar probeert te herinneren. Het daagt weer. De keuken, het prikbord waaraan het papiertje hing. Nee, niet aan denken! Nee, denk aan de deur. Niet aan het papiertje. Nee! Maar het is al te laat. Je heft het papiertje weer op en leest de eerste regel. *Jake, het spijt me.* Nee, niet aan denken. Niet verder lezen. Je laat je arm zakken. "Nee," mompelt je. Je draait je nu definitief naar de deur.

19.57 Resoluut-Ja!-grijp je de deurknop. Zachtjes trekt je ze naar je toe. Eerst op een kier dan verder. Het duister stroomt je toe vanuit de gang. Weer, sinds lang, bemerk je het schilderij tegen de muur tussen de twee lampjes. Nochtans loop je er elke dag langs. Drie, vier,... waarschijnlijk zelfs vaker. Nooit heb je het nog aandachtig bekeken sinds jullie het gekocht hebben en alle vrienden het bewonderd hebben. Je weet nog hoe enthousiast je erover was. Hoe je het in een roes gekocht hebt. Hoe je thuis kwam en het onmiddellijk aan Terry ... Terry. Je zucht en zet nog een stap en dan nog één en nog één tot je naast het schilderij staat. Je hebt het licht niet aangeknipt. Vanuit de keuken valt nog een lichtbundel die net niet aan het schilderij raakt. Je bekijkt het weer. Een prachtschilderij. De hemelse blauwe schijn die er af straalt. De golven in de penseeltrekken, het gele vlekverschijnsel in het midden. Impressionisme volgens Henk. Jij houdt er gewoon van omdat het een gevoel van eindeloosheid geeft. Een gevoel van ver weg en toch geborgen. Een soort van eenzaamheid. Een gevoel van reizen ook. Je doet niets liever dan reizen. Het heeft blauwe golvende lijnen, een beetje VanGogh-achtig. Zo een eerste indruk

van geklieder, plakaatverf die al wat hard geworden is in de borstel. Vegen, ruwe borsteltrekken. Maar net dat geeft het dat aparte gevoel. Dat verlangen, dromen alsof je er zo in verdwijnt en meegevoerd wordt naar heel ver. Gezellig warm, alleen met Terry. Terry... Je zucht. Je buigt je hoofd. Nee! Hef je kop op. Hou je kop omhoog. Je moet. Je moet doorgaan. Je kan niet wegkruipen. Kom aan, kop op. Wat is dit? Het lijkt wel of je jezelf zit op te peppen voor een examen. Dit is belachelijk. Je schudt lichtjes het hoofd. Weer een stap en nog een en nu heb je bijna de slaapkamerdeur bereikt. Terry. Terry is daar. Terry is... Oh God. Dit is niet waar. Dit is ... Terry. Je slikt en zet nog een stap en je gaat door. Tot aan de deur. Waarom heb je dit vreselijk voorgevoel.

20.06 Hand aan de deurknop. Hallo, Terry, ben je daar? Nee, dit klinkt niet grappig. Dit klinkt droevig, bijna wanhopig. Droevig, zoals je daar staat met je hand aan de deurknop. Droevig als je denkt *Terry, ben je daar*. Is ze daar. Hoe zal ze zijn. Waarom. Op de een of andere manier ben je overtuigd dat ze daar is. Achter die deur. Je laat de deurknop los. Je zucht. Komaan nu. Je neemt de deurknop weer vast. Als ze daar is... Bedroefd, maar je weet niet precies waarom. Waarom. Ja. Omdat Terry er niet is. Je begrijpt het allemaal niet. Ze is er wel. Hier, achter deze deur. Kijk dan. Ze is er. Dat weet je. Toch is ze weg. Je voelt je suf. Je kan het nog niet vatten. Net als in een les fysica, waar je wel de hele tijd volgt maar achteraf niet meer weet wat je gezien hebt. Zoals je een boek van Pascal Simon leest: drie pagina's lezen en terugbladeren en herlezen en nog vier keer herlezen en dan nog niet weten wat er staat. Nu wil je het weten. Je wil zekerheid. Je opent de deur.

20.09 Op een grote kier, zodat je het bed nog niet ziet. Je knipt het licht aan. Laat het vlug gaan. Open. Aaah. (Enkel in je hoofd). Je schrikt. Je wist het. Je zag het aankomen en toch schrik je. Terry. Ja, ze is er. Terry op het bed in een rustige houding. Je wendt je ogen van haar af en kijkt instinctmatig (TV-instinct) naar het

nachtkastje. Ja. Zoals je verwachtte. De pillen. Geen briefje meer. Het doosje gesloten. Keurig. Dan kijk je weer naar haar. Terry. Ze licht er zo rustig bij. Op haar rechterzij. Haar benen op elkaar, gebogen omhooggetrokken. Haar hoofd rustend op haar gebogen rechterarm. Haar linkerarm over haar lichaam gevouwen. Haar haar losjes. Haar ogen gesloten. Haar mond lichtjes geopend. Ze lijkt genoegzaam te lachen. Het bed gedekt. Terry. Het is zo stil nu, zo rustig, zo vredig. Je buigt je hoofd, zucht en snuift. Dan kijk je weer en zet besluiteloos een stap vooruit. En dan nog maar één en nog één. Zachtjes hurk je bij Terry. "Dag Terry." Je brengt langzaam je hand naar haar hoofd. "Dag Terry, ik ben het, Jake." Je snuift en aait voorzichtig het haar uit haar gezicht. "Is alles OK nu?" Je raakt haar zachtjes met je vingertoppen aan, glijdt nauwelijks rakend over haar gezicht. "Is alles OK nu?" Je kijkt haar aan met tranende ogen. En je ziet haar frêle gezichtje zo kwetsbaar, zo lief, zo gekwetst. Haar mooie mondje, haar vrolijke wipneusje, haar guitige kaakjes en haar helblauwe oogjes, nu gesloten. "Ja slaap maar. Slaap maar. Terry." Je denkt niet na bij wat je zegt. Je zegt maar wat in je opkomt als je haar aankijkt. Zo mooi, zo jong, zo lief. Zo rustig, zo verdomd rustig. "Je weet toch dat ik van je hou." Een traan dwarrelt over je wangen. Wist je maar waarom je weende. Pijn, dat is al wat in je opkomt terwijl dat gezichtje voor je ligt, terwijl je die kille, zachte huid aanraakt. Pijn voel je. Nu pas huil je echt. Terry. Iets zegt je dat iets moois voorbij is. Dat doet pijn. Je staat op terwijl je haar blijft aankijken. Een hele tijd, en de hele tijd huil je. Pijn is al wat er nog is. Je buigt naar haar. "Ja slaap nu maar. Het is OK nu." Je kust haar zachtjes op haar voorhoofd. "Je weet toch dat ik van je hou." Je kijkt nog eens en recht je.

20.22 Je blijft haar aankijken. Zoals ze daar ligt. Zo rustig. Tevreden-vrede-god wat is het hier stil. Dag Terry. Je wendt je af en ziet het raam. Stap 1, stap 2, stap 3, zet je je voeten naast elkaar. Je haalt het gordijn weg. Kijkt buiten. De koele donkerte van de

winter. De sterren. De straat (een achtersteegje van een drukke winkelstraat) leeg en rommelig omdat de wind het papier omhoog waait. Je ziet zoveel. Allemaal details. Voor je er gedachten aan kan associëren bemerk je het volgende detail al. De gesloten rolluiken met 'TE KOOP'. Het fritzakje. Licht op het vijfde verdiep van het grote gebouw achter de kruidenier. De gele auto. De krant in de goot. De gebroken deurknop. Het huisnummer van de kruidenier (42). Daar plots. Een mens, een man. Het typische ritmische getok van een stevige pas. Want een mannenpas is tok-tok-tok, terwijl vrouwen tikketikketikketik lopen. Je ziet ook een zwarte gestalte. Zwart, omdat alles zwart is in het donker. De man loopt door. Hij draagt een regenjas. En een koffer. Hij loopt verder. Zonder om te kijken naar Jake die op de derde verdieping door het slaapkamerraam naar hem kijkt. Wat zou die man doen als hij wist dat op deze kamer Terry lag. Terry! Je draait je naar haar. Je buigt je hoofd. Terry. Stap 3, stap 2, stap 1, kijk je haar aan. "Dag Terry, dag." Droevig. Je wendt je af. Stap naar de deur. 20.28 OK, je weet het nu. Weet je het echt? Daar in de kamer ligt Terry. Terry, ze slaapt. Voorgoed. Nee, ze is weg. Ja, zeg het. Terry is dood. Dood, zeg het maar. "Dood". Maar het is maar een zucht. "Dag Terry." Het klinkt als *tot ziens*. Dit is niet *tot ziens*, dit is *vaarwel*. Finaal. Je staat weer in de gang. Het licht schijnt maar je merkt het amper. Je hebt de deur gesloten, zoals je de deur sluit als je je kinderen hebt toe gedekt: hè, hè die slapen, daar hebben we geen last meer van. Zo heb je de deur gesloten. Alsof je een zorg hebt achtergelaten. Alsof je rustig kan genieten van een avondje voor de TV met een biertje in de ene hand en een pizza in de andere, een steuntje onder je voeten, je vriendin hangend op je schouder kijkend naar een film vol actie, spanning en romantiek. Lekker ontspannen genieten. Maar je kan toch niet genieten. Daar! Daar achter die deur liggen je kinderen niet, ligt je werk niet, je bureau, je werktafel, achter die deur zit geen vervelend bezoek, geen burens, geen familie, geen zorgen die je zomaar kan laten

liggen. Daar achter die deur ligt die vriendin die op je schouders moest hangen. Achter die deur ligt Terry. Terry is dood, hartstikke dood. Begrijp je dat? Achter die deur ligt de dood. Je kan niet naar de TV nu. Terry is dood.

20.32 Hoofdschuddend ga je voort. Wat is er in hemelsnaam gebeurd? Verdomme. Wat is er aan de hand? Je bereikt de keukendeur. Hoofdschuddend. Een hoofd naar de grond gericht zodat je weinig ziet. Je gaat zonder het te merken de keuken door. Je ziet de punaise liggen. Je gaat naar de zetel. Instinctmatig bijna, hoewel je voortdurend nadenkt over waar je heen wil. Je wil denken, denken over wat er nu precies is gebeurd. Maar eerst moet je zitten. De zetel. Je moet de zetel in, dan pas kan je rustig zitten en rustig denken. Zo loopt het in cirkels door je hoofd: je wil denken, je wil rust, de zetel. Alsof die zetel een oase van rust is. Een oase van rust in deze verwarrende stilte. Zitten. Relax. De zetel. Ah, hier ben je. Je buigt je kalm, en ploft dan in de zetel. Wat is er nu eigenlijk gebeurd? Verdomme, Terry is dood. Nu voel je tranen opkomen. Eerst wordt de huid rond je ogen week, dan voel je stilaan je vochtige ogen en dan huil je. Dood. Waarom? Waarom is Terry dood? God, dit kan ze toch niet verdienen. Mijn lieve, goede Terry. Je schudt je hoofd lichtjes, nog eens. Huilen. Je voelt pijn. Omdat je weet dat het nooit meer als vroeger zal worden. Iets is geknapt, je begrijpt nog niet wat. Je brengt je handen naar je voorhoofd, dan om het te steunen, dan om tranen weg te vegen. Haar naam spookt door je gedachten. Dit kan toch niet. Gisteren nog. Ja, gisteren nog stond ze te koken in de keuken toen je thuiskwam. Je ziet het terug voor je. Je bent blij dat je eindelijk iets verder ziet dan *nu*. Iets concreets. Aardappelen, spruitjes en worst. Je ziet het en plots krijg je honger. Je wil eten, maar eerst wil je vasthouden aan dat denken. Je kwam de keuken binnen en je kneep in haar zij. Zij kuste je -even denken- ja. Toen heb je je tas weggezet en in de potten gekeken en zij tikte op je vingers toen je een spruit pikte. Samen heb je de tafel gedekt; zij

de borden, jij glazen en bestek. Dan ben je de woonkamer in gegaan, je hebt de krant gelezen. Toen riep ze je voor het eten. Ja. Waarover hadden jullie het ook weer...School? ...Werk? ... De flat? Nee, over Pauline, die net een huis gekocht had en dat alleen maar kon betalen omdat Peter werkte. Jij vroeg of zij liever had dat jij werkte. Maar zij had liever een luie student met bergen tijd voor haar. En toen ... je wil je de hele avond herinneren. Jullie hebben samen afgewassen en daarna wat TV gekeken. Vroeg onder de wol gekropen. Jij wou nog vrijen maar zij was te moe. Je kuste haar en legde je ook te slapen. Je sliep vlug. Verdomme. Terry. Terry is dood. God! Wat gebeurt er met mij, en waarom? 20.44 Je staat op en zucht. Je begeeft je naar de badkamer nu. De spiegel. Je wil jezelf zien alsof je wil weten of het allemaal wel echt is. Het is echt. Je weet het. Je hebt er geen spiegel voor nodig. Je bekijkt jezelf. Een beetje bleekjes. Je ogen klein en vochtig. Je mond hangt slapjes in een neutrale positie. Je haar verward. Ja, jij bent het. Dit is echt. Dit is nu. Verdomme. Je opent het kraantje en voelt met je rechterhand. Koud, ijskoud. Je bukt je. Je opent je handen, laat ze vollopen en gutst het water tegen je gezicht. Rilling. Ijskoud. Maar echt. Bloedecht. Je kijkt jezelf weer aan. In de hoop misschien iemand anders te zien. Maar niets is veranderd; op je ogen na misschien. Je bukt weer, spletst nog wat water in je gelaat. Je recht je, zucht. Je neemt een handdoek, droogt je gezicht, kijkt weer en zucht nogmaals. Je laat de handdoek vallen. Spiegel. Je hoopt dat Terry achter je verschijnt zoals zo vaak als je onder de douche uit komt of als je je scheert. Maar ze komt niet. Je probeert te denken. Je had gehoopt dat het water je wakker zou maken. Vergeet het maar. Je kan niet denken. Niet hier. Waarom blijf je hier ook staan. Je moet hier weg. Je zucht en verlaat de badkamer.

20.51 Je sluit de deur. Je wrijft je linkerhand door je gezicht en veegt het virtuele snot van je neus. Je snuift. En nu? Je jas. Je hebt hem nog aan. De sleutels, je voelt in je jaszakken. Geklingel, ja. Ze

zijn er. Dag haldeur, ik ben even weg. Je gaat de keuken door, ditmaal met het hoofd recht voor je uit. Op je doel af. Je kijkt enkel nog instinctief naar de punaise terwijl je erover stapt. Je gaat nu stevig door. Je knipt het keukenlicht uit. Je gaat de woonkamer door. Je frutselt naar je sleutels. Ze klingelen en rommelen in je rechterjaszak en toch lijkt het of je ze niet te pakken krijgt. Frutsel. Ja, je hebt ze. Dan de juiste uitzoeken en toch de brievenbussleutel proberen hoewel je weet dat het de verkeerde is. Het slot openen en helemaal zonder nadenken de deur openen, deur dicht, op slot, sleutels weg en trap af. En dan. Buiten, ja, buiten wou je. Buiten even frisse lucht. Denken. Van het begin. Wacht even. Blank. Ja, Terry is dood. Goed, nee niet goed. Maar ach. Gedachten flitsen door je hoofd. Te veel verschillende gedachten dooreen. Ze zeggen niks. Het is alsof twee mensen in je hoofd discussiëren. Als de ene begint valt de andere hem in de rede. Ze praten samen voort, telkens de andere in de rede vallend en nooit tegelijk een onderwerp beginnend of eindigend. Een hele reeks associaties waarop ze beide ingrijpen tot het begin spoorloos is. Je kan niet tot een heldere gedachtegang komen. Je gaat van Terry over naar het schilderij in de gang waarvan Henk zegt dat het impressionisme is. Henk die met Pauline rechten volgt zoals Terry één jaar. Pauline die met Peter getrouwd is. Beiden werken intussen. Pauline bij het advocatenbureau van haar vader. Peter in die fabriek waar ze elektronicaspullen maken. Elektronica... STOP. Alsjeblief. Je wil denken. Je loopt voort door de oude binnenstad. Met zijn gezellige kroegjes waar je vaak genoeg binnengaat. Je wil wel maar het lijkt je te druk. Je stapt binnen in 'De Senator', een rustige taverne. Haast onopgemerkt en vooral onopmerkzaam. Je let nergens op - ongewoon voor jou die normaal alles bekijkt tot in het detail. Je hangt je jas aan de kapstok, neemt je portefeuille mee. Je kijkt vluchtig rond. Je vindt een eenzaam tafeltje. Je begeeft je ernaar en zet je. Oef. Denken nu, Jake. Terry is dood.

21.07 Oh, mijn God. Ze is dood. Weet je wel wat dat betekent? Dood. Ze is weg. Weg. Je ziet haar nooit meer. Weg, Jake. Morgen is ze er niet meer. Morgen sta je alleen op. Ze zet geen koffie meer. Ze staat morgen niet op. Jake, verdomme, zie je het dan niet? Verdomme. Ze is dood. Weg. Maar je kan het je niet voorstellen. Nee. Toch is het zo. Morgen is er geen eten als je thuis komt. "Kan ik u helpen, meneer?" Een jongedame in zwart-wit uniform. Golvend zwart haar, elegant gezicht, stijlvol. Niet zoals Terry, Terry is blond en guitig. Was...

"... ja... breng maar een whisky, zonder ijs, puur. En... heeft u sigaretten?"

"Marlboro, Barclay, Camel, ..."

"Camel, dan, alsjeblief. En... heeft u ook een vuurtje?"

"Jawel."

"Dank je."

Ze stapte op. Waar was je? Terry. Ja waarschijnlijk. Nu moet je het wel gaan inzien. God, dood. Nee, het is nog te vaag, een woord een begrip. Een koel en beangstigend begrip, maar enkel een begrip. Een ergere vorm van *ziek*. Zoals in gesprekken van roddeltantes aan de telefoon.

-Zeg, Albert is ziek.

-Wat? Is Albert ziek? Het is toch niet erg?

-Hij is dood.

-Oh, jeetje toch, als ie dan maar vlug beter wordt.

Maar Terry wordt niet beter. Terry wordt nooit beter. *Nooit*, nog zo'n begrip. Terry wat is er toch met jou aan de hand? Nooit meer zal je koken, nooit meer werken, nooit meer leren, nooit meer tennissen, nooit meer lachen, nooit meer gezellig TV kijken, nooit meer knuffelen, nooit meer vrijen, nooit meer, nooit meer, nooit meer. Dood, dood, dood. Verdomme. God. Ze is weg. Je wordt stil. Je traant weer.

"Uw whisky, meneer." Ze zet een plateautje neer met je whiskyglas, een pakje Camel en lucifers. "En uw sigaretten."

"Dank je." Jij kijkt haar even aan en het valt je op hoe mooi ze is. Zij kijkt jou aan en je weet dat ze recht in je tranende ogen kijkt. Je merkt hoe haar gezicht van geacteerd vriendelijk in vertederd bezorgd verandert.

"Is er iets?"

"Nee laat maar. Dank je," en je veegt eens door je ogen.

21.14 Wie kan jou begrijpen? Wie begrijpt er wat je nu voelt? Niemand. Jijzelf niet eens. Nee, je begrijpt er niks van. Je wil het begrijpen. Dood, bestaat dat wel? Oh, Terry. Je buigt je hoofd en je slaat je handen om het glas. Je twijfelt even of je je zal bedrinken. Je hebt je nog nooit bedronken. Je hebt er angst voor. Je weet niet hoe je zal reageren. Maar het is net alsof het zo hoort, je verdriet verdrinken. Alsof het een standaardprocedure is. Je weet dat het niets zal oplossen, je betwijfelt of je je beter zal voelen. Nee, je bedrinkt je niet. Eén of twee glaasjes misschien. Ja. Je heft je hoofd en dan je glas en drinkt de helft.

21.16 Standaardprocedure. Je moet iets doen. Verdomme. Terry ligt dood in jullie flat en jij doet niks. Je moet telefoneren. Tuurlijk. Wie? De politie, misschien, waarschijnlijk. Een ambulance? Of niet? De politie in ieder geval. En Terry's familie. Terry's moeder en... god, daar moet ik zelf heen. Ja, nu denk je helder. Je moet telefoneren. Je drinkt je glas leeg en steekt de sigaretten met de lucifers in je jaszak.

"Juffrouw?" De zwart-witte komt onmiddellijk. Ze heeft weinig te doen en ze lijkt een begaan met jou. "Kan ik afrekenen?"

"Da's 14,25, meneer."

Je tast in je portefeuille. "Kan ik hier ergens telefoneren?" Je geeft haar 15.

"Ja, ginder in de hoek."

"Of nee, laat maar. Toch bedankt." Ze glimlacht zacht. Je stapt verder. Nee, niet hier telefoneren. Hup, vlug, thuis natuurlijk. Thuis. Stel dat de politie er eerder is dan ik. Nee, thuis telefoneren. Je denkt helder te denken nu. Politie, dat had je al lang moeten

doen. En -oh god- hoe vertel ik het haar moeder? Wat is er gebeurd, wat is er gebeurd? Maar eerst, wat zeg ik de politie? Hou op, je hoeft je niet te verdedigen. Terry heeft zelfmoord gepleegd. Dat is alles. Hup. God, ben jij even verdwaasd geweest, zeg! Je snelwandelt het stukje stad door.

21.29 Het appartement. Je opent de deur van het gebouw. Je holt de trap op en dan staat je voor de deur. Zou ze er nog zijn? De sleutel in het slot met je linkerhand aan de klink. Ja. Je zucht. Telefoon dus. Je opent de deur, sluit ze achteloos. Als je binnen bent, gooi je je jas op het bankstel. Je ploft zelf ook in dat bankstel. Je neemt de telefoon. Je neemt de hoorn op, drukt het eerste cijfer. Je laat het hoofd zakken, zucht, legt de hoorn neer. Mijn god. Wat? Je haalt diep adem, neemt de hoorn op, drukt het eerste cijfer. Maar weer zucht je en leg je de hoorn neer. Je moet. Weer ademen, hoorn opnemen, het volledige nummer indrukken. De telefoon gaat over.

21.36 "Goede avond, politie bureel Opele."

"... Hallo, u spreekt met Jake Jensen. Ik... mijn vriendin..." Je wrijft je handen door je gezicht. Plots begin je te huilen. Je begrijpt niet waarom. Je probeert het in te houden. Je snuift(veegt onder je neus). " ... mijn vriendin, Terry... (je slikt)Terry Grant, ... heeft... zelfmoord gepleegd." Even is het stil. "Ik... ik dacht dat ik dat bij u moest melden." Je herpakt je.

"Waar is ze nu?"

Alsof ze nog leeft, denk je, maar ze leeft niet meer, dat weet je. "Ze ligt in de slaapkamer... in onze flat, Stadsparklaan 216B"

"Ok, blijft u daar. Wij sturen iemand."

"Ja."

"OK."

"Dank u." Of zoiets, denk je, terwijl aan de andere kant wordt neergelegd. Je legt de hoorn neer.

21.38 Ja, ga maar kijken. Je staat op en slikt. Nog stil. Het valt je weer op. Je twijfelt of je de radio op zou zetten. Nee, niet nu. Laat

het maar stil zijn. Stil als de dood. Ja, je weet nu dat ze dood is. Het staat in je geheugen gegrift als één of ander statistisch gegeven. Je sloft vooruit. Weer de keuken in. Denkend aan de punaise. Je strompelt erheen, kijkt ernaar. Starend. Alsof je je afvraagt *Hé, hoe komt die daar nu?* Starend. Alsof die punaise schuldig is. Je bukt je, raapt hem op en prikt hem terug op het bord. Je knikt zachtjes en kijkt de punaise pseudobegrijpend aan. Dan ga je weer de gang in. Je kijkt niet naar het schilderij. Je gaat rechtstreeks naar de slaapkamerdeur. Hand aan de klink. Even twijfel. Je drukt de klink naar beneden, ademt diep en opent de deur. "Terry!" Als je haar ziet. Je barst weer in snikken uit. Je rechterhand grijpt naar je hoofd. "Nee!", stap je op haar af. Je knielt bij de rand van het bed. Je buigt je hoofd, knikt snikkend 'nee'. Je wrijft je handen door je gezicht, door je haar, over je hoofd. Met tranende ogen. "Terry, ik begrijp er niks van. Wat is er gebeurd?" terwijl je je hoofd blijft schudden, "Was er iets mis dan?" Je buigt het hoofd als in een soort van schaamte. "Heb ik dan iets verkeerd gedaan?" Je slikt en staat zuchtend terug op. Je slikt weer en blijft 'nee' schudden. "Het spijt me." Dan kijk je een laatste keer naar dat poeslieve gezichtje. Alsof ze nog nooit zo mooi was geweest. Je draait je om. Je slentert naar de deur. Je sluit ze zonder om te kijken.

21:43 Je gaat naar de keuken. Honger. Plots. Je dacht aan de keuken en had plots honger. Je strompelt naar de ijskast. Je opent ze. De flessen in de ijskastdeur klingelen. Je bukt en kijkt. Boterhammen! Er liggen klaargemaakte boterhammen in de ijskast. Terry. Ze heeft nog klaargemaakte boterhammen in de ijskast liggen. Hij neemt een stoel en gaat zitten, starend naar de open ijskast. Boterhammen. God, wat moet ze doorstaan hebben, wat moet ze gevoeld hebben. Ze wist wat ze ging doen. Ze moet het vooraf gepland hebben. Het was geen plotse bevielging. Ze heeft duidelijk besloten. Ze heeft alles nog opgekuist en... boterhammen. Oh Terry, wat ging er door jou heen, toen je die boterhammen maakte. Die heeft ze gemaakt speciaal voor jou.

Terry, hoe kom je erbij om voor mij nog boterhammen te maken als... God, wat moet ze doorstaan hebben. Je neemt de boterhammen uit de ijskast terwijl je ogen weer meer en meer beginnen te tranen. Je legt ze in je linkerhand en met je rechterhand lift je de hoeken op om te zien wat ertussen zit. Krabsalade en filet americain. Geen twijfel mogelijk. Ze zijn voor jou bedoeld. Je lievelingskostje. Hemel. Dat moet ze speciaal gehaald hebben. Je huilt. Snikkend hap je in de krabsalade. Je kijkt naar de open ijskast. Alles is netjes geordend. Nog wat appels, boter, en potje met gemengd fruit, room, kaas, vlees (worst, nog wat overschot van gisteren), het water en de eieren en enkele medicijnen in de koelkastdeur. Na de eerste boterham eet jij de tweede op. Je proeft niets. Je tong en je verhemelte zijn verdoofd. Maar je voelt je verplicht deze boterhammen te eten. Niets anders. Je veegt je tranen af. Je staat op, neemt het water en reikt naar de kast boven om een glas te nemen. Je giet in, zet de fles terug. Staand bij het aanrecht drink je, nog tranen wegvegend, snuivend.

21.49 Weer valt je de stilte op. Iets in je wil geluid nu. Iets in je wil stilte. Rust. Zoals je daar staat bij het aanrecht, je rechterhand rustend rond het glas, je linkerhand steunend op de hoek van het aanrechtblad. Een beetje verstijfd. Weer even op adem komen. Zo zal het wel de rest van de avond gaan. Als je erover nadenkt, gaat het zo het hele leven. Telkens een beetje spanning en ontspanning. Nooit gelijk. Even tot rust komen om weer te denken. Je kijkt voor je uit naar de blauwe tekenjes op het behang. Streepje, kruisjes, bolletjes, vierkantjes. Je was dol op dit behang toen je het kocht. Maar nu is het allemaal gewoon geworden. Zo ben je, zo gaat dat. Alles kopen in een soort verliefdheid en dan wordt het gewoon. Toch zijn er dingen, de interessantste, daar word je verliefd op en daar blijf je verliefd op. Omdat je er telkens iets nieuws in ontdekt, iets moois. Soms niet direct mooi, maar wel steeds interessant, zoals een album van Rush of Steely Dan, zoals schilderijen van Dali of Jeroen Bosch. Zoals architectuur. Zoals Terry. Terry was

altijd nieuw. Zelfs nu. Nu vooral. Eindelijk vraag je je echt af: Waarom? Ring.

21.53 De deurbel. Dat zal de politie zijn. Je zucht en veert op. Je stapt traag naar de deur. Je opent ze. Een man in regenjas -zouden ze dan toch allemaal zo zijn?- kijkt je ernstig maar vriendelijk aan. "Goedenavond, mijn naam is Lens, recherche."

"Recherche?"

"Oh, u hoeft niet te schrikken, gewoon routine. U bent toch Jake Jensen?"

"Ja, komt u binnen." Je kijkt nog wat verschrikt.

"Waar is ze?"

Je bent weer even van de kaart. Door de schok misschien. Heel even heb je geen idee van waar, wanneer, hoe en zelfs wie je bent, heel even. Je knippert met je ogen. "... in de slaapkamer. Volg maar." Wanneer je de rechercheur de weg wijst, volgen nog vier man. Ze komen door de keuken. Door de gang. Langs het schilderij. In de slaapkamer. "Hier is het." Je durft de deur niet meer openen.

"Mag ik?"

"Ja, doet u maar. Ik..." Je schud je hoofd. Lens gaat binnen. Hij kijkt eerst rond, dan stapt hij naar Terry en voelt aan haar keel. Je staat in de deuropening en hindert zo, ongewild, dat de vier anderen kunnen binnenkomen. Lens recht zich en zucht.

"Ja," hij kijkt je aan, "mogen de anderen nog wat verder zoeken?"

"Natuurlijk." Je stapt opzij naar binnen.

Lens komt naar je toe. "Ik zou nog een paar vraagjes willen stellen. Maar als u liever wil, kunnen we dat morgen ook nog wel doen."

"Eh, nee, doet u maar. Ik... ja."

"Laten we in de woonkamer gaan zitten." Je leidt de rustige rechercheur naar de woonkamer. "Enkele routinevraagjes, niets bijzonders."

"Ja... excuseert u mij, ik... ik was een beetje geschrokken toen u binnenkwam... maar doet u de vragen maar."

"Hoe heette het slachtoffer."

(Huh, slachtoffer? oh.) "... Terry. Terry Grant."

Lens neemt een notitieboekje boven en begint te krabbelen. "Zij woonde hier?"

"Ja. Wij wonen hier sinds een jaar of zo."

"Zijn jullie getrouwd?"

"Nee... we wonen samen." Je krijgt weer dat gevoel van schuld dat je altijd krijgt als je ondervraagd wordt, zelfs bij een examen. Eén van de vier komt terug binnen en gaat naar Lens. Hij bukt en fluistert iets in Lens' oor. Lens knikt.

"Ok, kan je vertellen wat er is gebeurd?"

"... ik kwam om thuis om... half acht ongeveer... ik hoorde niets. Toen ben ik naar de keuken gegaan... en daar vond ik... het briefje."

"Welk briefje?"

"Een... ik weet niet waar ik het gelaten heb. Ik... ik moet het ergens laten vallen hebben. Ik weet het niet."

"Geeft niet, ga maar door." Hij geeft een teken aan de man die de keuken binnengaat.

"Toen ben ik... naar de slaapkamer gegaan en... daar..." Je snuift hevig, je ademt schokkerig en zwaar.

"Ja...?"

"Daarna was ik even de kluts kwijt. Ik ben buiten gegaan, iets gaan drinken... en toen... ben ik teruggekomen en ik heb jullie gebeld."

"Weet u nog waar en wanneer u iets gedronken hebt."

"... In de senator, maar ik weet niet precies wanneer. Een tien minuten voor ik de politie belde."

"Heb je vandaag iets speciaal gemerkt aan Terry?"

Je schudt je hoofd en begint te tranen. "Ze leek me zelfs goed geluimd? Ze..."

"Was er iets dat haar dwars zat?"

Je blijft schudden. "Niet dat ik weet."

"Hoe was jullie relatie de laatste tijd, als ik dat vragen mag?"

Nu schud je met heel je lichaam. "Goed. Goed. Dacht ik."

Je barst uit, huilend, wenend. Lens staat op en klopt op je schouder. Hij steekt z'n boekje weg.

22.07 Hij gaat de keuken in. Je hoort gefluister. Voetstappen. Lens komt terug binnen. "Heeft ze verwanten?"

"... ja... haar ouders, en haar broer... Als u het niet erg vind zou ik hen zelf willen inlichten."

"Vanzelfsprekend." Lens bekijkt je. Alsof hij in gelaatsuitdrukking wil peilen of je er klaar voor bent, "We zullen haar moeten meenemen voor een autopsie."

"Een autopsie?"

"Ja, dat is de routine in zulke gevallen."

"... doet u dat dan maar."

"Mag ik de telefoon even gebruiken?"

"... natuurlijk." Je zit in de zetel, je weet niet meer wat er gebeurt. Het is zo verwarrend. Al die mensen, al die geluiden. De stilte verbroken. Het klinkt zo vreemd nu. De stille tonen van de telefoon.

"Hallo Harry? ... Lens hier. Kan je een wagen sturen naar Stadsparklaan 216B? Een zelfmoord ... Dank je, Harry." De klik.

"Voelt u zich ok?"

"Ja, ja het gaat wel. Ik... Ik was nog eventjes verward. Maar het gaat wel."

Eén van de vier komt binnen. "George we zijn zo goed als klaar."

"Harry komt zo," antwoordt Lens.

Dan zit je daar in die zetel. Te wachten tot er iets gebeurt, tot iemand iets zegt. Je weet dat zo dadelijk de vier zullen binnenkomen. Ze zullen je aankijken. Zwijgend. Starend. Je zal je ongemakkelijk voelen. "Wilt u misschien een kop koffie?"

"Ja, dat wil ik wel." Je staat op en gaat de keuken in. Perfect timing. De vier komen binnen.

"Iemand van jullie koffie?" Alle vier willen ze wel wat. Je gaat door tot aan de kast. Zes tassen, koffie en een filter zakje. Je laat de kan

vollopen, vult de koffiezet. Je zet hem aan. Je tast de tassen in een toren en brengt ze naar de woonkamer. De vijf zijn fluisterend bezig. Hun gesprekken verstommen als je binnenkomt.

22.12 "De koffie is zo klaar." Je zet de tassen neer op de tafel. "Is er nog iets dat ik kan doen?"

"Nee, dank je." Zucht. Wachten, wachten op Harry met de dodenwagen. Lens kucht. "Mag ik het adres van de ouders? ... We zouden hen nog enkele vraagjes willen stellen."

"... ja... ja, het adres. Bakkerstraat 47B in Kwamdong."

"Dank u" De vier zijn even nerveus. 1 tikt met zijn vinger op zijn broek. 2 frutselt aan zijn oor. 3 veegt voortdurend onder zijn neus. 4 kijkt rond. Lens is kalm. Hij buigt zich, vouwt zijn handen bijeen en ligt zijn kin erop. "Studeert u nog?"

"Ja. Vierde jaar ingenieur."

"Laatste?"

"Mm"

"Hoe gaan de studies?"

"Goed... goed." Lens knikt. De vier kijken rond. Lens kijkt hen aan. De koffie pruttelt niet meer. "De koffie is doorgelopen." Je wil opstaan.

"Doe geen moeite, blijf maar zitten. Peter haal jij de koffie even."

Peter is al een oudere man (achter in de veertig, voor in de vijftig misschien). Hij staat zuchtend op, enigszins misnoegd, en strompelt naar de keuken. Je merkt dat hij leeft met een ontevredenheid in z'n werk. Waarschijnlijk een paar promoties gemist. Maar hij zwijgt en gromt niet. Want dat doe je niet als je bij de vriend van een zelfvermoorde zit. (*Zelfvermoorde*, is dat een woord?) Even is die ontevredenheid niet belangrijk in z'n werk. Daar in de slaapkamer ligt Terry, in de zetel zit Jake met Lens en nu gaat hij koffie halen. Dat is belangrijk. Peter komt terug met de koffie kan. Hij kijkt slaperig. Je bekijkt hem aandachtig. Alles gaat traag en toch vlug en -vreemd- je denkt geen moment aan Terry. Alleen aan Lens en Peter en 1 en 3 en 4. Hoe ze daar zitten.

Nerveus en stil. Wachten. Hoe Peter de koffie ingiet. Hoe ze allen vlug hun tas vastnemen om iets in de handen te hebben. Hoe ze drinken (4 slurpt). Geen van allen durft melk of suiker te vragen. Jij denkt er wel aan maar iets weerhoud je om het te vragen, laat staan het te halen. Ze drinken.

22.18 De bel. Je staat op. Lens kijkt je aan. Peter, 1 en 4 kijken naar de deur. 3 kijkt naar Lens. Je sloft naar de deur. Lens staat ook op en volgt. Je opent de deur. De vier staan nu ook op. Twee man met brancard. "Kom maar door," zeg je, terwijl je de deur verder open zet en opzij gaat staan. 1 wijst hem de weg. Peter en 4 volgen hen. Harry komt binnen. Dit moet Harry zijn, denk je als je z'n imposante gestalte ziet. Zo had je je Harry voorgesteld.

"En?" vraagt hij.

"Pillen," zucht Lens stil.

"Oh," terwijl hij zijn ogen opslaat naar jou. Lens knikt. Harry draait zich naar jou en kijkt ernstig. "M'n condoleances."

"Dank je," antwoord je. Laat het alsjeblief vlug vooruitgaan, denk je. Je wil weg en je wil dat zij weg zijn. Je wil alleen zijn. Vooral die onpersoonlijke, ernstige, droevige, zwijgende gezichten weg. Maak dat je weg komt. Je stapt naar de zetel en zet je. Je wrijft je handen door je haar. Lens blijft bij Harry. Peter bij Lens. Je hoort wat gestommel. Laat me toch alleen. Hoe kan je nu denken met zo'n drukte om je heen. Ga weg verdomme. Lens en Harry fezellen wat. Harry knikt alsmaar. Peter luistert aandachtig. 3 komt terug binnen en gaat naar het drietal. Hij fluistert wat. Lens knikt.

"Ja," zegt Harry. 3 gaat terug. Het is je te veel nu. Je sluit je ogen. Daarmee krijg je hen natuurlijk niet weg, maar het helpt een beetje. Daar zit je nu. In de zetel. Met je hoofd in je handen, je armen rustend op je knieën, je ogen gesloten. Je probeert jezelf weg te denken. Weg, weg van hier. Maar ze blijven en wat je ook probeert, je blijft aan hen denken. Aan de acties die ze doen. Niet waarom, niet hoe, enkel wat ze doen. Als nuchtere gegevens denk

je eraan. De hele tijd denk je niet aan Terry. Terry. Terry! De brancard komt erdoor. Terry.

22.26 Je staat op. "Terry?" Je stapt erheen. "Terry," als een wanhopige schreeuw. "Terry!" Je brengt je hand naar je hoofd en blijft staan. Vlak voor de brancard. Je snikt. Lens is bij je komen staan.

"Wil je haar nog eens zien?" I neemt het laken al weg.

"...Het is OK nu, Terry, alles is OK nu, hè?" Je knikt.

I gooit het laken terug over haar hoofd. Je buigt je hoofd en draait je om terwijl Terry wordt buiten gedragen. Allen behalve Lens stappen mee buiten.

"Red je het verder?"

Je knikt stil. "Ja, ik red me wel ... Ik ga dadelijk nog naar haar ouders ... Ik red me wel."

"Ik kom morgen nog wel eens langs voor nog wat details ... in de namiddag."

"Ja, ik zal hier zijn."

"Tot ziens, Jake." Dan gaat ook hij de deur uit. Je sluit ze.

22.28 Oh, m'n god. Je blijft even staan, strompelt weer naar de zetel, zijgt neer. Je weet nu heel zeker dat ze dood is. Maar begrijpen ... en beseffen ... helemaal niet. "Waarom, Terry?" Wat is er gebeurd? Waarom stop je ermee, Terry. Wat is er mis in je leven? Voor de eerste keer vraag je jezelf af waarom jij het niet gezien hebt. Was het onze relatie. Jij en ik, was dat mis? Zeg me dat het niet waar is. Schuld! Je vraagt je af of jij schuld hebt. Was je te bazig misschien? Verlangde je te veel van haar. Ja, je wou altijd dat zij zo mooi was. Je wou altijd dat ze lief was. Je kon geen ruzie verdragen. Zat het daar mis? Jij wou, verdorie, voortstuderen. Zij gaf haar studies op voor jou. Is het daarom, is het omdat zij wel verder wou studeren, omdat zij wel hoopte op een carrière, omdat ze wel advocaat wou worden, omdat ze zichzelf al in gedachte voor de getuigenbank zag staan, omdat ze wel meer wilde. Is het omdat jij haar droom hebt stukgeslagen?

Hou op! Wilde ze echt voortstuderen? Heb je haar echt gedwongen om haar studies op te geven? Of zelfs maar gevraagd? Of aangeraden? Was het indertijd een beslissing van jullie beiden geweest dat zij zou stoppen. Stonden jullie beiden achter het idee van samenwonen? Zei ze maar dat ze zou stoppen om jou een plezier te doen? Kreeg ze er later spijt van? Wou ze wel samenwonen? Wou ze wel met jou samenwonen? Wou ze jou wel. Of is ze aan jou geraakt en geraakte ze je niet meer kwijt? Ligt het probleem bij jou? In je karakter misschien of in je houding? In je omgeving? Ben je niet aandachtig genoeg voor haar? Ben je opvliegend misschien of te kalm? Ben je saai of stel je haar juist te veel in de schaduw? Ben je eigenlijk helemaal haar type niet? Ligt de schuld bij jou? "Hou op! Terry?" Je huilt. Heb jij schuld aan haar dood. Wie kan het jou vertellen. Wie kan vertellen waarom Terry dood is, waarom ze zelfmoord gepleegd heeft. Waarom Terry? Je begrijpt er niks van. Erger nog; je zit met een schuldgevoel en een pijnigende vraag: Heb jij schuld aan haar dood.

22.33 Je moet naar haar ouders. Bel een taxi. Je zucht, je wrijft je hand door je ogen. Je neemt de hoorn op en draait het nummer. (Je hebt het zo vaak gedraaid voor uitjes met Terry) de tonen.

"Taxicentrale Opele."

"Goeieavond, U spreekt met Jake Jensen, ik zou een taxi willen naar Kwamdong."

"Waar bevindt u zich?"

"Stadsparklaan 216B in Opele."

"Vijf minuutjes meneer."

"Dank u." Je neemt je jas al. Je voelt naar je sleutels en je sigaretten. Je zucht. Overal in de flat is er licht nu. Toch lijkt het donker. Vanwege de stilte, de leegte. Donker hoort daar gewoon bij. Lampen veranderen dat niet. Je wil ze uit doen. Alle lampen uit. Terwijl je naar de keuken gaat. De keuken is echt heel licht. Door het wit blauwige behang en de witte kasten en de witte tafel.

En op de tafel ... Het briefje. Iemand moet het opgeraapt hebben. Je kijkt het aan. Eerst alsof je er angst voor hebt. Maar dan met een gevoel van herkenning, dan pijn en dan een pijnlijke nieuwsgierigheid. Wat staat er op dat briefje? Staat het er echt? Wat precies en wat betekent het? Je moet toegeven dat je het niet precies meer weet. Het ging allemaal zo vlug. Allemaal zo irreëel wazig. Je neemt een stoel en zet je aan tafel. Je bereidt je voor op het lezen. *"Jake, het spijt me. Dit heeft niets met jou te maken. Ik kan het gewoon niet meer aan. Ik kan niet langer blijven vechten. Ooit zal je het wel begrijpen. Het spijt me, dank je, en -ik weet zeker- tot ziens. Ik hou van je Terry."* Je zucht en buigt het hoofd. Ze kon niet blijven vechten. Vechten? Waartegen? Was het misschien ... Je herinnert je één avond. Die ene avond dat ze zo serieus was dat je het haast niet begreep. Die ene avond. Ze zat in de zetel. Het nieuws begon met een discussie over Nicaragua. "Kan je mij verklaren hoe het in Godsnaam mogelijk is dat de Verenigde staten, openlijk, voor het oog van de hele wereld, een groep militairen kan steunen om een regering in een ander land omver te werpen, zonder dat er ook maar iemand reageert?" Jij antwoordde dat politiek je niet zo interesseerde. Maar je had al vlug door dat ze echt serieus was. Je antwoordde dat je het niet begreep, dat het iets te maken had met het feit dat wij ook kapitalisten zijn, dat wij de Verenigde Staten als de verdediger van de wereldvrede zien, zodat ze alles mogen doen dat nodig lijkt. Dat wij suffe yuppies geworden waren. Zij ging er dieper op in. Oh God. Het eindigde over mensen in het algemeen, hoe hypocriet en egoïstisch de gehele mensheid was en dat niemand er iets om gaf. Dat was ze zo beu. Ze wou dat ze gewoon zichzelf kon zijn, dat ze zich niet steeds defensief moest opstellen omdat ze anders van je profiteerden. Ze wou dat iedereen goed en te vertrouwen was. Ze wou op een morgen wakker worden en kunnen zeggen, "En nu is alle kwaadheid en tegenslag voorbij. Nu wordt iedereen gelukkig." Maar elke dag weer werd ze geconfronteerd met de realiteit. Dat was ze zo beu.

Ze wou eruit. Was het daarom, Terry? Je had het niet echt begrepen. Je had er zeker niet zwaar aan getild. Zij had er ook nooit nog over begonnen. Was het daarom, Terry? Was het dat dat aan je vrat? Waarom zei je dat dan niet? Misschien had ik je kunnen helpen. Godverdomme, waarom heb ik het nooit gezien? Terry, waarom heb je het nooit verteld?

22.41 De taxi. Je staat op met het briefje nog in de hand en begeeft je naar de deur. Je stopt het papiertje in je zak. Je opent en sluit de deur. Je doet ze op slot, holt naar beneden. Je gaat met een neutraal gelaat het gebouw uit. De taxichauffeur is zichtbaar misnoegd omdat hij nachtdienst heeft. Je stapt in. "Bakkerstraat 47B, Kwamdong, alsjeblief."

"Mmm" Terwijl je het portier dicht trekt, start de taxichauffeur zwijgend, op wat gegrom na. Je kijkt door het raam. Opele flitst voorbij. Maar eigenlijk zie je niets. Je kijkt maar wat buiten. Een gewoonte van in de bus of in de trein. Je kijkt altijd naar buiten. Altijd flitst alles voorbij zodat je nooit de tijd hebt om iets echt in het oog te houden. Toch kijk je. Nu in de nacht zie je helemaal niets. Misschien is het ook wel beter zo. Misschien wil je niets zien in deze stilte. Je wil niets zien, niets horen, niets voelen. Het liefst van al zo je even weg willen zijn. Niet bestaan, totaal weg. Laat dan de huizen maar voorbijflitsen.

"Ga je nog uit?"

Je sluit je ogen. Met een klein soort glimlachje antwoord je, "Nee," hoofdschuddend. De taxichauffeur kijkt in de spiegel. Hij ziet je ernstig-droevig gezicht. Hij zwijgt denkend, radend wat er met jou is, waarom jij op dit uur naar Kwamdong wil/moet, waarom jij zo droevig-ernstig stil bent. Zoals bij een begrafenis. Doods. Je sluit je ogen en slikt. Terry. Haar ouders. Wat zal je hen zeggen? Je kijkt op in de spiegel alsof je hoopt dat de taxichauffeur je kan helpen. Nee, hij kan je niet helpen. Je hoeft helemaal niet geholpen te worden. Je moet hen gewoon de waarheid zeggen. Kalm, rustig. Je moet hen troosten. Maar hoe, dat weet je niet. Je laat je hoofd

weer zakken. God. Je kijkt weer buiten om te zien of je er bijna bent.

22.52 Je ziet het waterzuiveringsstation. Voorbij halfweg. Ernest en Hanna. Je slikt. Brave mensen (zoals dat heet). Ernest is elektricien. Hij werkt voor een bedrijf dat leidingen legt in grote gebouwen. Buiten de uren doet hij hetzelfde voor vrienden en kennissen. Voor het geld en het plezier. Hij houdt ervan om alles te vereenvoudigen. Een beetje conservatief, maar ook tolerant. Hij weet dat hij de veranderingen niet tegen kan houden. En vriendelijk voor de mensen. Een brave mens. Ernest. Beweren dat je hem goed kent is ook overdreven. Je kent hem net zo goed als de buurman. Ernest. En Hanna. Huisvrouw, maar met een diploma van onderwijzeres. Ze heeft indertijd haar baan opgegeven voor Terry en David. Ze blijft altijd de actualiteit volgen want ze wil op de hoogte blijven van wat er allemaal gebeurt. Zij is eerder progressief, open voor nieuwe ideeën. Haar vader was, of is, dokter. Hanna is ook altijd wel bereid om mensen te helpen. Hanna. Brave mensen. Hanna en Ernest. En jij moet hen gaan vertellen dat Terry dood is. Oh (je zucht) God. Hoe kan je het hen ooit zeggen? Terry is dood. Je wrijft door je ogen.

22.55 De taxi remt. Je sluit je ogen en opent ze. "Dat is precies 24 meneer."

Je haalt je portefeuille boven en geeft hem een 25je. "Bedankt," zeg je bij het uitstappen. De chauffeur glimlacht (nu wèl!) en rijdt door. Daar sta je. Je hart klopt stevig. Je bekijkt het huis. Ernest en Hanna. Je zucht, je slikt. Je ademt diep in, je gaat het wandelpaadje op. De deur, de bel. Je vinger. Je belt. Je frutselt je handen. Je zucht, wacht, slikt. Oh God, je houdt het niet meer. De spanning. Je snuift en nog eens. Je huilt. Ja, huil maar. Het geeft niet. Huil maar. Je veegt je tranen af. Het licht wordt aangeknipt. Je nijpt je lippen op elkaar. Je slikt, knijpt je ogen dicht, je snuift. Gestommel op de trap. Het licht in de hal. Plots wil je weglopen. Irrationeel. Het is te laat. De deur gaat open. Ernest in pyjama.

Eerste indruk. Verwondering. Het is bijna elf uur. Jij staat alleen op de stoep bij haar ouders, wenend.

"Jake?" Hij kijkt je verwonderd aan dus. -Nu angstig. Je slikt, kijkt tranerig angstig. "Terry?" je brengt je hand naar je hoofd, je ademt zwaar en huilt. "Terry?" Ernest luider. Je snikt, je breekt.

"Ze is dood." Het is eruit.

"TERRY !" Je knijpt je ogen dicht, trilt met je hele lichaam, je wrijft door je ogen en kijkt Ernest aan. Ernest, verslagen, woest. Je ademt zwaar, zeer zwaar nu. Je snikt niet meer. Je ademt met je hele lichaam. Ernest slikt. "Jake, hoe...?"

Je slikt, haalt diep adem, je slikt nog eens en snikt weer in het ritme van je ademhaling. Je kijkt Ernest angstig aan. Je snuift. "Ze... ze heeft zelfmoord..."

Ernest grijpt naar zijn voorhoofd. "Oh god!" Hij zucht beverig. "Kom binnen, Jake." Hij doet de deur dicht en brengt je naar de woonkamer. Hanna komt ook angstig van de trap.

"Jake... Ernest? ... Wat is er aan de hand? ... Wat is... Terry? ... Terry?" Ernest gaat naar haar toe. "Terry!" Ze valt uitbarstend in Ernests armen. "Nee... Nee... Nee nee... Niet Terry... Terry..." Jij staat in de deuropening met je hand aan je ogen. Je weent. Dit doet pijn. Enorme pijn.

23.02 Je slikt, zucht, weent. Allemaal tegelijk. Nu pas, nu pas, voel je echt pijn. Je weet niet waarom, of beter, je beseft niet waarom. Maar het is daar. Pijn. Alsof ze je steken met naalden die je niet verwonden, die je enkel het besef van pijn geven. Niet het gevoel. Niet het lichamelijke gevoel en ook niet het bewust geestelijke. Maar het besef van pijn. Het is er. Het zit in je. Innerlijk. Pijn. Zoals je daar staat in de deuropening. Hulpeloos alleen. Met Ernest die zich probeert groot te houden. Met Hanna in de armen van Ernest. Hanna die dezelfde pijn voelt. Oh God. Hanna weent aan één stuk door, niet snikkend. Ze ligt met haar hoofd op Ernests schouder en huilt. Ernest staat, trilt eigenlijk op zijn benen. Huilend, z'n handen in haar haar. Z'n hoofd verstard op de trap

gericht. Je ziet het niet maar je denkt dat hij z'n ogen voortdurend open en dicht doet. Hanna blijft huilen. Je snuift. Je bent er overheen. Je kijkt Ernest aan. Ernest heft het hoofd op en duwt Hanna een beetje van zich af. Hij kijkt haar aan. "Hanna?" Hij kijkt jou aan. Hij sluit z'n ogen en lijkt te knikken. Hij draait z'n hoofd weer naar Hanna. "Kom," neemt hij haar onder haar oksels vast. Hij geleidt haar naar de woonkamer. Je zet je in de zetel. Hanna en Ernest zetten zich erbij. Hanna hangt nog steeds op Ernest. Weer trapgekraak. Oh nee! David. David komt naar beneden gestormd. De woonkamer in.

"Wat is er aan de hand?" angstig, nieuwsgierig, "Is er iets gebeurd?" Hij ziet jullie zitten. Z'n adem stukt. "Jake? ... Is er iets met Terry? ... Terry?" Hij krijgt al tranen in de ogen. David, 15 jaar, Terry's broer, goede vriend.

Je slikt, je nipt je lippen op elkaar. Stil. "Terry (Je snuift) is dood." "Terry?" hij draait zich om en grijpt naar z'n hoofd, "Oh God, nee!" Hij heft het hoofd, draait zich terug. Hij kijkt je vragend aan. "Ze ... ze heeft zelfmoord gepleegd." David schrikt, schudt z'n hoofd. Hanna slikt, laat los van Ernest, kijkt je aan. Je weet hoe droevig, hoe verslagen je je voelt en hoe verslagen je er uitziet. Het is eruit. Je hebt het gezegd. Ze weten het nu. Geen opluchting. Geen opluchting omdat het eruit is, omdat de spanning, de angst weg is. Alleen verslagenheid. Leegte. Eenzaamheid. Pijn.

23.06 David leunt tegen de muur. Niet begrijpend, hoofdschuddend. Niet aanvaardend. "David?" fluistert Hanna. David weent. Hij probeert het op te houden. Het lukt hem niet. Iedereen voelt die plotse pijn. David heft het hoofd op en wil eigenlijk weggaan. Zoals ieder mens dat eigenlijk wel een beetje wil. Weggaan van problemen. Zeker zoals elke tiener dat wil, weggaan van problemen omdat ze het te druk hebben met zichzelf. David aarzelt. Hij blijft. Hij draait zich naar de kamer. Hij houdt zich groot. Hij slikt. Hij knikt. Hij slikt.

"Ze... ze heeft niet veel pijn meer gehad," want dat willen ze allemaal weten, "Ze heeft pillen genomen." David heeft het er moeilijk mee. Hij staat met zijn handen in z'n zakken op trillende benen, knikkend. Ernest zucht maar.

Hanna staat op. "Zal ik koffie maken?"

Je schudt je hoofd. "Nee, laat maar, ik... ik ga dadelijk naar huis, proberen te slapen."

Ernest kijkt Hanna aan en sluit z'n ogen half. Hanna nog steeds onder de indruk, trillend, zwak, kwetsbaar, ze kijkt je aan. "Zou je dat wel doen? Je kan hier blijven als je wil." Haar moederinstinct. Vreemd hoe in welke situatie dan ook het moederinstinct van een vrouw blijft.

David slikt. "Je kan in mijn bed. Ik slaap wel op de bank." Je schudt je hoofd.

"Jake, doe dat maar, het lijkt me beter dat je deze nacht hier blijft," zegt Ernest op een vaderlijke toon die je niet van hem gewend bent.

Je buigt je hoofd en je hele lichaam. En alles wordt heel stil. Hoe kan zo'n stemming plots helemaal veranderen. Eerst is er pijn bij iedereen en dan plots willen ze allen troosten. Ernest wil Hanna troosten, Hanna wil David troosten, David wil zich groot houden voor z'n ouders en allen willen ze jou troosten, helpen. Het moet een instinct zijn, dat diep in iedere mens sluimert. Het instinct om mensen in nood te helpen. Zouden de mensen dan toch goed zijn? Was Terry ernaast? Terry! Waarom ben je dan gestorven? Je plaatst je hand tegen je voorhoofd. Je snuift en schudt je hoofd. Je zucht. Je recht je. "Ja, Ik zal maar blijven."

23.09 "Ik neem de bank wel."

"Je hoeft niet, je mag ... "

"Laat maar, David, ik neem de bank."

Ernest knikt, David knikt. "Ja, OK."

"Misschien kunnen we best proberen te slapen nu," stel jij voor, omdat er niets meer te zeggen valt. Nu is het aan ieder om het te

verwerken, of toch te proberen want zoiets verwerk je nooit helemaal. *Only time can ease the wounds that will not heal.* Maar zoiets moet je alleen doen, niemand kan je helpen. Niemand kan je helpen begrijpen, helpen voelen.

Hanna. "Ja, laten we maar naar bed gaan. Ik breng je een deken, Jake." Ze gaat naar de dekenkist.

David zucht. "Slaap wel," zegt hij, uit gewoonte, niet lettend op de ironie, het cynisme in die woorden nu.

"Slaap wel," zeg jij ook, wel bewust van de woorden, hoewel het voor jou ook betekenisloze woorden zijn geworden. Zoals je 'amen' zegt na een gebed. Even denk je erbij na. Ja, slaap wel, David. Je kan beter goed slapen nu. Morgen is er weer een dag; David gaat weer naar boven.

Ernest zit nog in de zetel met gevouwen handen; Hij zucht. Hij brengt z'n hand naar z'n hoofd en frutselt aan z'n kin. "Er was toch niets tussen jullie?"

Je schudt je hoofd. "Nee," snuif je, Ernest, ik begrijp er niks van." Je kijkt hem angstig bedroefd aan.

"Het is OK," zegt Ernest geruststellend, vaderlijk. Wat is OK? Je begrijpt hem wel. Hij verwijt jou niks; het is OK. Morgen praten jullie waarschijnlijk verder. Het is OK nu. Slaap maar. Oh Terry. Je staat op en gaat naar de keuken. Achter je hoor je Ernest opstaan. Je knipt het licht aan. Je neemt een glas water uit de kast en giet jezelf wat water in. Je drinkt het in één teug uit. Je zet het terug. Hanna heeft een deken gevonden. Je snuift.

"Heb je het al aan je ouders vertelt?" vraagt Hanna.

"Nee," kijk je plots verwonderd, bedenkend dat je daar gewoon niet aan gedacht hebt, "Ik zal hen onmiddellijk telefoneren."

"Doe dat morgen maar," zegt Ernest, "ga nu maar slapen."

Je knikt, "Ja."

Ernest neemt Hanna in haar zij. "Kom Hanna." Ze gaan de kamer uit. "Slaap wel Jake."

"Slaap wel, Ernest, Hanna." Ze gaan de trap op. Je zucht, knipt het licht uit. Je tast naar de zetel ... het deken. Je zet je, legt je. God.

23.14 Je ziet het lcd-scherm van de video. 23.14 Vier uur. Vier uur geleden zei je Henk gedag. Vier uur geleden ging je naar de flat. Henk huisvriend. Hij kon zo goed met Terry overweg. *Kon*, zei je en *Terry* zonder te huilen. Ze is weg. God. Nee, je weet dat je het nog niet beseft. Nog lang niet. Je weet dat je alleen maar pijn voelde omdat iets in je zei dat alles anders werd. Irrationele pijn. Missen -nee- missen doe je haar nog niet. Hoewel, nu je bij haar ouders op de zetel ligt, alleen. Wat hebben ze met haar kamer gedaan, vraag je je plots af. Je weet het niet meer. Vertel jezelf hoe het zal zijn. Maar je kan het niet. Morgen. Morgen sta je op met hoofdpijn en dan ga je alles regelen. Dan zal je het te druk hebben. Je zal huilen (op dezelfde irrationele manier) op de begrafenis. Pas dagen daarna zal je gewoon aan tafel zitten, alleen. Dan voel je het pas, pas dan ga je echt huilen. Dat weet je nu al. Rationeel. Oh, Terry, we hebben het toch goed gehad die jaren. Drie jaar. Hoe je haar ontmoet had in die cursus filosofie. Hoe je naast haar zat, verveeld. Hoe je afvroeg wat ze daar deed (ze was meegekomen met Pauline). Hoe ze geïnteresseerd was. Hoe zij jòu uitnodigde om samen te gaan eten. Hoe Pauline gniffelde. Hoe jullie daarna ook naar die TD gingen. Hoe jullie samen naar Pauline's kot gingen en daar bleven slapen(braafjes). Hoe jullie bij elkaar bleven. Hoe je vader reageerde toen je zei dat je samen wilde wonen en hoe je moeder hem kalmeerde. Hoe goed je sindsdien met je vader overeenkomt. Hoe je vreesde dat zij zwanger was in die derde maand dat jullie elkaar kenden, de reis naar Zuid-Frankrijk. Terry. Hoe je door haar haar aaide. Hoe je haar gezicht streelde. Hoe je haar nek kuste. Hoe ze je omarmde. Hoe ze je kuste. Hoe je met haar vree. Je glimlacht, herinneringen. Je wordt bedroefd. Over. Allemaal over. Nooit meer. Terry is weg. Dood. Zelfmoord. Waarom zou ze in hemelsnaam zelfmoord gepleegd hebben. Wat

was zo onoverkoombaar. Was het enkel die hypocrisie? Was er echt niks mis tussen ons? Er was toch niets? Zo blind was ik toch niet, als er echt iets was dat zo erg was ... Ik had het moeten zien. Waarom heb ik niks gezien? Terry, waarom zei je niks? Dacht je misschien dat ik je niet begreep? Dacht je misschien dat ik je niet kon helpen? Waarom liet je me niet helpen? Welke pijn was zo zwaar? Was je leven zo zinloos? Terry, waarom laat je ons hier zo achter met al die vragen? Het is te laat nu. Terry kan het ons niet meer zeggen. Schuld. Je blijft je afvragen, jarenlang zal je je blijven afvragen of jij schuld had, waar jij schuld had. Wie heeft hier schuld, of is er helemaal geen sprake van schuld. Terry, waarom? Was het een bevlieging? Nee, nee, de boterhammen. Ze had het gepland, ze heeft er over nagedacht. Heel zeker. God. Het is zo onbegrijpelijk. Zo irreëel. En toch. ‘Terry, wat moet ik zonder jou?’ Je ademt zuchten. Langzaam in een kwellende slaap vallend. Je weet niet wat er gebeurt, wat er precies gebeurd is, wat er nog moet komen. Morgen zal je opstaan en het niet beseffen, niet voelen en overmorgen ook niet. Enkel pijn. Pijn voelen we allemaal. Het kan nog dagen duren eer je het beseft. Sommigen beseffen het nooit.